

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:
 Egész évre 6 ft.
 Fél évre 3 ft.
 Negyed évre 1 ft 50 kr.
 Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 kr-ával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.
 Nyomt.-ter minden sor 20 kr.

ÓRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
 Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hova az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők:
 Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmentlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:

Csegey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:

ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:

a „Zemplén“ nyomdája.

EGYHÁZI ÉLET.

Tájékozás

a kolozsvári ev. ref. theologiai fakultás felől.

A kolozsvári ev. ref. theologiai fakultás, kapcsolatban a Ferencz József tudomány-egyetemmel, folyó év szept. havában működését, Isten segedelmével, megkezdi. Ez új intézmény főcélja nemcsak az erdélyi ev. ref. egyházkerületben, hanem egész egyetemes egyházunkban a lelkészi pályára lépendő ifjaknak módot és alkalmat nyújtani arra, hogy egyetemi színvonalon álló tudományos s annak kiegészítésül gyakorlati képzést sajátíthassanak el s egyzersmind a protestáns lelkésztől méltán megvárható társadalmi műveltségre tegyenek szert. E főcélját elérni törekszik az által, hogy a szorosabb értelemben vett theologiai szakképzést kiegészíti a Ferencz József tudomány-egyetem bölcsészeti, részben jogi fakultásán elajántható egyetemi képzéssel s tekintettel arra, hogy a lelkészi pályára készülő ifjak általában véve szegény sorsuak, részükre nemcsak tandíjmentességet biztosít, de alább jelzendő feltételek mellett őket az intézetben a bennlakás (internatus) és teljes ellátás (konviktus) kedvezményében is részesíti.

Tekintettel továbbá a közelmúlt évek sajnos tapasztalataira, melyek szerint középiskoláinknál az egyes tanszékekre, főként egyes tudományágakra alkalmas szakképzett egyének vagy épen nem, vagy nagyon csekély számmal jelentkeznek s a tanárihiány miatt középiskolai oktatásunk súlyos bajokkal küzd s nem egyszer fennakadást szenved, s tekintettel arra, hogy e sajnos jelenség magyarázatát abban találja főként, hogy a tanári pályára hivatottak többsége is, mint a lelkészi pályára lépők, szegénysorsu, ez új intézménynek másodsorban, de nem kevésbé fontos célja: segítő jóbort nyújtani az arra hivatottaknak, kik a Ferencz József tudomány-egyetemmel kapcsolatban álló tanárképzésben akarják magukat pályájukra előkészíteni és pedig az által, hogy részükre is az intézetben bennlakást és kedvezményes feltételek mellett ellátást biztosít. Tekintettel végül arra a testvéries viszonyra, mely a hazai protestáns egyházakak közös céljaik és érdekeik kötelékeivel egymáshoz fűzi s a kölcsönös támogatást erkölcsi és hazafias kötelenségüké teszi: ez új intézmény a jelzett kedvezményben a tanári pályára készülő ifjak közül nemcsak az ev. ref. hitvallásu, hanem általában véve a tanárképzésde protestáns vallásu növendékeit is egyaránt részesíti abban a bizonyos reménységben, hogy nemcsak a hazai protestáns művelt közönség, hanem általában véve mindazok, kik középkoktatásunk nagy fontosságú ügye iránt érdeklődnek, ez új intézményt kezdeményezésében áldozatkészségükkel támogatni fogják. Megjegyezzük azonban, hogy a tanárképzésdebe járó ifjak is, a dolog természeténél fogva, fegyelmi és rendtartási tekintetben a lelkész-növendékekkel egy és ugyanazon szabályok és elbirálás alá esnek.

Az új intézmény létrejöttét két évtizedig tartott előkészület nehéz küzdelmei előzték meg s annak megállapíthatását az erdélyi ev. ref. egyházkerület tulnyomó többségének anyagi és erkölcsi támogatása mellett jelentékeny mérvben elősegíté egyetemes konventünk s kiváltképen az 1891—93-ik években tartott országos zsinatunk, mely 1892. ápril 2-iki ülésében 409. szám alatt kelt végzésével kimondotta, hogy:

„egy, a debreceni főiskolával kapcsolatban álló teljes bölcsészeti fakultás, mint középiskolai tanárképző intézet; és egy, esetleg a kolozsvári tudomány-egyetemmel is kapcsolatba hozható ev. ref. theologiai kar (fakultás) felállítását, egyetemes egyházunk első rangu szükségéi közé sorozza.“

Ez előzmények után lett lehetővé az, hogy az erdélyi ev. ref. egyházkerület múlt évi rendes közgyűlése, az állandó igazgató-tanács részletes előterjesztése alapján, 23. jk. szám alatt kelt végzésével a fakultás költségelőirányzatát 367,295 frt tőkeértékkel, 32,012 frt 20 kr. évi szükséglettel 32,393 frt 25 kr. évi fedezetel, 381 frt 05 kr. évi felesleggel helybenhagyta s megerősítette; igazgató-tanácsunkat felhatalmazta, hogy a szervezett öt rendes tanári s két docensi állást, a legkiválóbb szak-erők tekintetbe vételével, meghívások útján töltse be, a fakultás elhelyezésére szükséges építkezést eszközölje; s megtévén a kellő lépéseket a fakultásnak a Ferencz József tudomány-egyetemmel kapcsolatba hozása nagyfontosságú kérdésben, az új intézet ünnepélyes megnyitása alkalmára a kerület nevében a konventet hívja meg.

Igazgató-tanácsunk e felhatalmazás alapján küldetésében minden irányban eljárta és pedig sikerrel. Ami első sorban a fakultásnak a Ferencz József tudomány-egyetemmel való kapcsolata kérdését illeti, megokolt felterjesztésünkre a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur az egyetemi tanács útján kihallgatva a tudomány-egyetem egyes karait, az egyetemi tanács egyhangu pártoló ajánlata folytán ápril 18-án 1836—1895. szám alatt kelt magas leiratával a kapcsolatba hozatalt, kiváló jelentőségű kedvezmények biztosításával, engedélyezte.

Leiratában a többek közt kijelenti, hogy nemcsak a ref. egyház, de egyenesen az állam érdekében állónak tartja, hogy a református papjelöltek szoros értelemben vett szakképzett-ségük mellett hazai tudomány-egyetem útján minél szélesebb körű általános műveltségre tegyenek szert, ezáltal a kulturának minél hivatottabb terjesztőivé s a magyar állameszmének minél lelkesebb apostoláivá váljanak. Miután pedig kétségtelen, hogy a theologiai tudományok mellett nem volna lehetséges, hogy a papjelöltek a tudomány-egyetem rendes hallgatóiul a röviddel ezelőtt fölemelt szabályszerű (20) óraszámra beiratkozhasanak s így a reájuk nézve oly fontos rendszeres egyetemi oktatásban részesüljenek, — megengedi, hogy a kolozsvári ev. ref. theologiai fakultás növendékei a kolozsvári tudomány-egyetem bölcsészeti, nyelv- és történettudományi karán féllevek teljes beszámítására való jogosultsággal rendes hallgatókúl olykép iratkozhasanak be, hogy a tanulmányi, fegyelmi és leckeépényszabályzat 49-ik §-ától eltérőleg csak heti 10 óra hallgatására köteleztessenek s az egyetemi rendes hallgatókat megillető összes jogokban és kedvezményekben részesüljenek, kivéve azon állami ösztöndíjakát, melyek a tanári pályára lépő s a tanárképzésdebe járó ifjak számára vannak rendszeresítve. Ugyane leiratában megengedte a Miniszter ur azt is, ami hasonlókép nagy jelentőségű elvi kedvezmény, hogy a fakultás hallgatói, kikre nézve az egyetemen a heti 10 óra hallgatása kötelező lesz, a négy éves tantolyam végezése után azonnal minden felterjesztés és felsőbb helybenhagyás nélkül bölcsészettudori szigorlatra jelentkezhetnek.

Emellett is hatályban marad azonban a vallás- és közoktatásügyi Miniszternek 1888. július 19-én 23728. szám alatt kelt azon kedvezményes rendelete, mely szerint a theologiai tanfolyamot végzett amaz ifjak, kik a tanári pályára is minősültséget akarnak szerezni, pótlólag az egyetemen csak két évi tanfolyam hallgatására kötelesek. A fakultás szegénysorsu növendékeinek kilátása nyílik arra is, hogy az egyetemen a tandíjnyerés kedvezményében részesüljenek, amennyiben pedig ez némelyekre nézve eszközölhető nem lesz, azok helyett a tandíj fizetésének terhét a fakultás alapja fogja hordozni.

Igazgató-tanácsunk eljárása sikerre vezetett a tekintetben is, hogy a fakultásnál szervezett 5 rendes tanszékre kiváló szak-erőket vala szerencsés megnyerhetni és pedig az új szövetségi írásmagyarázat tanszékére s egyzersmind a fakultás első igazgatójaul nagytiszteletű *Kenessey Béla* aát, ez ideig a budapest ev. ref. theologiai-akadémia rendes tanárát; a gyakorlati theologiai tanszékre nagytiszteletű *Molnár Albert* aát, a marosvásárhelyi kollégiumnál volt rendes tanárt, ntöbb ottani lelkipásztort; a hittani tanszékre nagytiszteletű *Nagy Károly* aát, theologiai magántanárt s ez idő szerint nagyenyedi lelkipásztort; az ó-szövetségi írásmagyarázat tanszékére nagytiszteletű *Keckeméthy István* aát, a keleti összehajsonlító nyelvészet tudorát, előbb budai, majd paksi lelkipásztort, s végül az egyháztörténelmi tanszékre nagytiszteletű *Poholy József* aát, ez ideig geszti lelkipásztort. A meghívott tanárok állomásait f. évi szept. 1-én foglalják el.

A beiratkozások határideje f. évi szept. 12-ike. A felvételre a folyamodások az érettségi bizonyítványokkal, illetőleg a theologiai vagy az egyetemi indexekkel együtt a f. évi szeptember 5-ig nyújtandók be a fakultás igazgatójánál, nagytiszteletű *Kenessey Béla* urnál Kolozsvárott. A kitűzött határidőn (szept. 5.) tul folyamodványok nem fogadtatnak el. A tanés órarend később fog közzététetni. Előre jelezük azonban, hogy ha jelentkezők lesznek, már az első tanévben mind a négy évi tanfolyamon megkezdődnek az előadások, és pedig szeptember hó 15-én, az egyetemi előadásokkal egyidejűleg. Jelentkezéseket előre is elfogad az igazgató Budapesten (Csepel rakpart 7.) aug. hó 15-én tul Kolozsvárott, a ref. theologiai fakultás épületében. A fakultás ünnepélyes felavatása f. évi október havában fog megtörténni, amikor az ünnepélyen részt veendő egyetemes konventünk rendkívüli ülésait Kolozsvárott fogja megtartani.

E tájékozás címkepe feltünteti a fakultás új épületének és környezetének egy részét. (E képet mi nem közölhetjük.) Az épületben, melynek értéke, a fent jelzett tőkeértéken felül, belső felszereléssel együtt megközelíti a 200,000 frtot, a tanári és docensi lakásokon kívül 100 ev. ref. theol. és tanári pályára készülő prot. ifju nyerhet bennlakást. A berendezés, a nevelés-, oktatás- és egészségügyi követelményeknek mindenben megfelelő. Külön vannak háló-, nap-pali, tanuló-, olvasó- és a konviktus étkező-termek. Az első és második emeletet üveges fedett folyosó futja körül. Lesz tornacsarnok, hideg s meleg fürdők, zuhanyokkal berendezett közös fürdőhelyiség, központi fűtés és világítás az egész intézetben. A telek nagy kertje, melynek egyik határa a Szamos folyó, parkszerű berendezést nyer s az épület homlokzata, mint a címkepe mutatja, a Trencsén-tér parkjára tekint.

A konviktusban a teljes ellátás, reggeli, ebéd, vacsora díja fejenként egy tanévre 80 frt. Lesznek azonban mérsékeltébb föltételek is, és pedig a szegényebb sorsu, jó igyekezetű tbeologusok részére 50 és 25 frtos kedvezmények adományoztatnak esetleg egyesek a tápdij fizetése alól teljesen felmentetnek.

Ezekben kívánta igazgató-tanácsunk körvonalozni az új intézmény magasrendű célját, az arra vezérlő intézkedéseket; kapcsolatát a Ferencz József tudomány-egyetemmel; azon kedvezményeket, melyeket a papi s tanári pályára lépő ifjaknak biztosít, és az intézet berendezésének főbb mozzanatait. Ajánljuk e Tájékoztatót a hazai művelt közönség szives figyelmébe s külön kérjük az összes hazai középiskolák t. cz. Igazgatóóságait, hogy ezt a folyó tanév végén az érettségi vizsgára lépő prot. vallásu ifjakkal tudomásvétel végett közölni sziveskedjenek.

Az Atya, Fiu, Szentlélek, egy örökké élő Istennek szent nevében kezdendi meg az új intézmény áldásos működését!

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület Igazgató-tanácsának 1895. évi május hó 19-én tartott üléséből.

Kolozsvártt, 1895, május 20.

Parádi Kálmán Szász Domokos
tanügyi előadó. ev. ref. püspök.

TANÜGY.

Az egyesületi élet és a protestáns néptanítók.

(Folytatás.)

E kérdést már egyszer, más helyen érintettem s akkor azon nézetemnek adtam kifejezést, hogy a socialis kérdést, melynek alapforrása az emberi lélek idealismusában gyökerezik, — és megjegyzem, hogy az e fajta socialismus ellen a legerősebb nyers erő is gyengének bizonyult — csak az idealismussal lehet elintézni, megoldani. Az idealismust pedig ápolni az emberi csirájában sem, idealismust teremteni lélekben sőt ahol ez már talán nincs a vallás méltó szolgáján kívül — egyedül a néptanító van hivatva, kinek hatalma alatt van a népnek lelki élete.

Ha ezt elfogadjuk, úgy minden tartózkodás nélküli kimondhatjuk, hogy — ha nem kizárólagosan is — de minden esetre nagy mértékben befolyással vannak a néptanítók a socialis bajok megszüntetésére, a socialis kérdés emberi értelem szerint legbőlcsebb elintézésére.

Vajha áthatná lelküket a munkásság szerelme s abban a kis körben, melybe sorsuk vezette, meghallanák, megértenék a költő eme mondását: „Hass, alkoss, gyarapíts, s a haza fényre derül!”

Egy másik munkatér az, mely a politikai viszonyok alakulása folytán állott elő. Ertem itt első sorban azokat az állam által eszközölt átalakításokat, melyeket ez idő szerint még mindig egyházpolitikai zürzavarnak (?) nevezhetünk.

E munkatéren a prot. néptanító okvetlenül kell, hogy a prot. egyházzal solidárisnak érezze magát. Erre kötelezi őt a javadalmazó és javadalmas közti viszony. Ezen a munkatéren tehát a prot. szellem ápolása, fejlesztése és terjesztése vár a néptanítóra. Ez a prot. szellem pedig a legelső és legnagyobb evangéliumi elven, a szeretet elvén alapszik. Ennek a nagy elvnek, mint a prot. szellem alapjának, természetes folyamánya aztán: a szabadság, testvériség és egyenlőség magasztos eszméje. Szabadság oly értelemben, hogy a lélekről minden béklyó, mely őt Istenhez röptébcn gátolná, levétessek;

testvériség . . . melynél fogva az emberek közösen munkálják egymás boldogságát, munkálják azt önzés nélkül, pusztán a szeretetből kifolyólag, hogy ez által terjedjen a boldogság, javuljon a társadalmi rendszer, oszolja el a sok bajt okozó társadalmi zürzavar; és egyenlőség . . . mely szerint minden ember minden emberben az embert, az Isten képére teremtett okos erkölcsi valóságot lássa és becsülje. És ezt a prot. szellemet úgy kell ápolni, terjeszteni, az ezekből folyó eszméket úgy kell hintegetni, mint jó magvakat, hogy ezekből oly érzelmek keljenek ki, mely érzelmek a hivek lelkében az egyházukhoz való törhetlen ragaszkodást szomjuhozzák, ahhoz az egyházhoz való ragaszkodást, mely ezeket az eszméket hintegeti, ilyen szellemet ápol és terjeszt.

Azonban erre nemcsak a fent jelzett viszony kötelezi a néptanítót, hanem erre ő, mint az egyháznak hívő, művelt tagja is, kötelezve van! Művelt ember előtt kell, hogy mint mindenféle — úgy a hitbéli meggyőződés is oly szent legyen, hogy annak áldásos hatásában ne csak maga, — de másokat is részeltetni törekedjék.

A néptanítónak e téren való munkásságára tehát nemcsak joggal, de szívesen is számít a prot. egyház; s aztán meg szüksége is van reá. Mert a prot. egyház sorsa, buzgó, szent munkásságának sikere nem csupán a lelkész jóakarától, buzgalmától függ, hanem a néptanítóétól is, és a mi egyházunk az ev. elven alapszik.

E ponttal van összefüggésben az államhatalom azon intézkedése is, mely a tanügy érdekében annak anyagi oldalát illetőleg — hozatott. Ez intézkedés az 1894. XXVI. t.-cikkben foglaltatik. E t.-c. a tanítói fizetéseket van hivatva rendezni. Ez is voltaképen a politikai viszonyok alakulásának folyamánya, mint alább jelezni is fogom.

Várva várt intézkedés ez. Nem lehet képzelni sem embert, ki ezt lelke egész melegével ne üdvözlőné. Az anyagi az alap a szellemre nézve is; ez az alap arra is tehát, hogy nemes munkáját a tanító is végezhesse. S ha van hiány népnevelésünk körül — már pedig tagadhatatlan, nagy mérvű van — úgy — mondhatjuk egész bátran — e hiánynak csaknem kizárólagos forrása: a tanítónak koldus, alamizna szerű dotációja.

Az államhatalom ez intézkedése tehát magára a tanügyre nézve nagy fontosságú, áldásos hatású lesz — annyira, hogy remélhetjük, hogy ha e törvénycikk rendelkezései megvalósíttatnak, a népiskolai tanügy képe csak egy évtized alatt is megváltozik. Az államnak azonban kizárólag nemcsak ez volt ezzel a célja. Őt erre kiválólag politikai okok is kényszerítették. A nemzetiségek erejét törekszik meggyöngíteni s közelebb csatolni a magyar állameszméhez. És az bizonyos, hogy a nemzetiségek, különösen azok egyházi élete körében, hatalmas forduló pontot képezend e törvénycikk.

Mínthogy azonban az államhatalom — éppen az ő magasztos hivatásánál fogva — egyenlő mértékkel kell, hogy mérjen mindenkinek: kivételt az állampolgár, egy felekezetre nézve sem tehet. És így nagy fontosságú, és forduló ponrot képezhet e t.-c a mi prot. egyházunk életében is.

Mert az tagadhatatlan, hogy a mi — nem rossz akaratunk, mint a nemzetiségeknek általában, de — szegénységünk is sok pontban összeütöközik az említett t.-c rendelkezésével.

És már itt is egy nemes kötelesség elvégzése előtt állanak tanítóink. Ugy kell érezniök, gondolkozniök, cselekedniök, általában eljárniök, hogy egyházunk hajója sülyedőre ne jusson. Ezt joggal megvárhatja a tanügy közvetlen képviselőitől prot. egyházunk, mely kezdettől fogva sok áldozatot hozott a tanügy érdekében és soha nem zárkózott el a kor s a tud. műveltség követelményeitől. Most sem fogl! Csak egyszerre nem teremhet meg mindent!

Egy harmadik munkatér: a tudományok tere. Nem azért hagytam ezt értekezésem folyamán utolsónak, mintha a néptanító életműködése között e téren végzettnek tulajdonítanék legkisebb értéket! Sőt ellenkezőleg! Az előbb fejtegetett két munkatéren végzendő munka sikere éppen attól van függővé téve, hogy a néptanító e 3-ik helyen említett munkatéren, a tudomány terén, mint forgóldik. S így fogva fel a munkássági terek közti viszonyt, önkényt következik, hogy e 3-ik helyen említett munkatér az alap a néptanító összes munkálkodására nézve — a kívánt sikert illetőleg.

Hogy az, amit e ponttal összefüggőleg mondandó vagyok, annál világosabb legyen, a tudományról két szempontból fogok szólni: először az általános tudományosságról, — másodsor a szaktudományosságról — tekintettel e pedagógiai képzettségre.

Mindenek előtt azon őszinte meggyőződésnek adok kifejezést, hogy a mai képezdei oktatás nem felel meg a kívánalmaknak. Nagyon sokat ölel fel — de keveset ad. A képezdei oktatás tananyaga a tudományoknak csaknem minden ágát felöleli s rövid négy év alatt végez vele. S az eredmény? — egy kaotikus zürzavar, melyből mikorra kibontakozik — különösen a gyöngébb, — akkorra teljesen meg is elégedett a szellemi munkával. Tárgyilagosan szölok! A helyzet vizsgálásának eredménye az én egyéni meggyőződésem szerint — ez.

S ez az én szememben szomorú eredmény; s többször indított arra, hogy vizsgáljam: hol ez eredménynek a forrása? S én úgy találom, hogy az ételkor az előképzettség és a tanulmányi idő kevés volta az ok. S ugyancsak e háromban találom okát annak is, hogy a képezdét végzetteknek igen kicsi % - a az, mely legalább a továbbképzésnek módszerét, segédeszközeit elsajátította robotmunkával megterhelt négy évi képezdéséletében.

(Vége köv.)

Réz László.

A közoktatásügyi tanács reformja.

Amily meglepődést keltett annak idején Eötvös miniszternek a tanácsot feloszlató rendelete, époly — mondhatni — megbotránkozást idézett elő az, mikor hírt vették annak, hogy Wlassics miniszteri ténykedését egy oly leirattal kezdte meg, amely a közoktatási tanácsot előbbi helyzetébe visszaállította, noha egyszersmind utalt reformálásának szükségességére is. E reform felett folytak a tanácskozások 26—27-én, magának, a nagy buzgalmú miniszternek elnöklése mellett. Megnyitó beszédében kijelentette, hogy a miniszteri büró mellett egy, a gyakorlati étellel közvetlen érintkezésben levő férfiak közül összeválogatott tanácsra, nézete szerint,

szükség van. Az anket nem pótolhatja az általános és a tradíciókat megőrző tanácsot. Másik fontos kijelentése, hogy a tanácsnak nem lehetnek adminisztratív teendői; pusztán véleményező testületnek kell lennie. Végül még kijelenti, hogy a tankönyvbírálatot is ki akarja venni a tanács kezéből. És e kijelentése általános helyeslésben részesült.

A tanács tagok véleménye a föltett kérdésekkel szemben meglepően egyöntetű volt. Mindannyian helyeselték a miniszter tervének azon irányát, hogy tisztán véleményező testületté kívánja átalakítani. Emellett a tanács tagok részéről több tontos indítvány, illetőleg újítás is szóba került. *König* azt indítványozta, hogy a nagytanács mellett, annak kebeléből választva egy kisebb tanács is működjék, a minisztériummal szorosabb kapcsolatban. A másik, melyet *Schwicker* képviselő vetett fel, az, hogy az egyetem is képviselve legyen. *Lányi* a képviseltetés behozatalát indítványozza. Többen pedig az ellen szólaltak föl, hogy a vidék eddig teljesen mellőztetett. Nagyon találó volt *Bokor* felszólalása is, melyben azon tapasztalatának adott kifejezést, hogy a tanács és élet között nincsen összefüggés, doktrínák döntenek s nem az élet befolyása, s ez csak úgy szűnhetik meg, ha a tanács és az egyes tantestületek közt összefüggés létesítetik.

Valóban, akiket különös tekintetek a tanácssal szemben elfogultakká nem tesznek, az át fogja látni Bokor mély értelmű szavainak igazságát. A tanács tagjainak jó része többnyire olyanokból került ki, akik ma már vagy egyáltalában nem foglalkoznak közép- és népiskolai oktatással, vagy ha igen, úgy a magas piedestálra való feljutásig elég idejük volt doktrínáiban és más egyebekben megcsontosodniok. Ezek miatt, talán nem állítunk sokat, ha azt mondjuk, hogy a tanács nagyon kevésszer volt és lehetett a magyar tanügyi közvéleménynek hivatott tolmácsa és kifejezője, vagyis épen az, aminek lennie hivatása lett volna. Mennyire érezték ezt maguk az irányadók is, mennyire kapkodtak az életet összekötő hajszalak után is, mutatja az, hogy megfigyelések gyűjtésére megbizottakat küldtek az életbe, holott önekkik kellett volna lenniök az élet megbizottjainak, a minisztérium bürokratái előtt. Arra nézve, hogy a tanács csakugyan a hamisítatlan tanügyi közvélemény képviselője és kifejezője legyen, mint a közvélemény tolmácsa volt a kor a görög tragédiákban, valóban az volna óhajtható, hogy a megválasztás elvét — mit a miniszter ígért is — minél szélesebb körben érvényesítsék, s vidéki tagokat mentül nagyobb számmal vonanak be. Vidéken, aránylag, több a reális, jó paedagógus, mint a fővárosban. Mert az, hogy valaki nagynevű ember és nagy tudós, nem bizonyítja azt, hogy egyszersmind hivatott kifejezője a tanügyi közvéleménynek s mint ilyen, hivatott tagja a tanácsnak. S hogy e téren mennél kevésbé érvényesüljenek az illetéktelen személyi összeköttetések, arra nézve legcélszerűbb volna tényleg egyes testületek küldőit is nagyobb számmal hívni be. Így pl. a két prot. egyház konventjének (mondjuk mindkettőt ennek) több tagja a tanácsnak is, de talán a konvent maga is inkább megnyugodnék, ha saját akarataból küldhetné oda tanügyi bizottságának elnökeit vagy előadóit?

Ez alkalomszerűen tett megjegyzések után még csak a felett érzett ószinte örömnünknek kell kifejezést adnunk, hogy a tanácskozás általában helyes irányban haladt. Nem hallgathatjuk el ezúttal tiszteletteljes elismerésünket az elnöklő minisztertől sem, aki ez alkalommal valódi szakavatottságot, előtanulmányt és kiváló buzgalmat árulta el,

IRODALOM, MŰVÉSZET

Milleniumi történet. Az Athenaeum r. társulat kiadásában megjelenő »A magyar nemzet története« című tíz kötetes nagy munkának (milleniumi kiadás) 26. és 27. füzeté most került könyvpiacra. Ezekben a füzetekben *Marczali Henrik* professzor folytatja *Szent László királyságának történetét* külön fejezetben ismertető *László király törvényhozását, Horvátország meghódítását, e székelység történetét* és a kunok betelepítését, mind megannyi nagyobb korrajzokat *László király életéből* és megkezdődik *Kálmán és Álmos korának, valamint a kereszties hadjárat történetének ismertetése.* A

26-ik füzethez egy olyan fényes műmelléklet van csatolva, mely ennek a vállalatnak még eddigi pompás műmellékleteit is felülmúlja pazar kiállítására nézve. Ez a műmelléklet a hírneves *Gutkeled-biblia* egy lapjának hasonmása, melynek inicialéja *Mózes prófétát* ábrázolja, midőn a *Sinai hegyen* az *Urtól átveszi* a tizparancsolatot. A kép alsórészén *Izrael fiai* láthatók, arcukon a várakozás és csudálat kifejezésével. Az iniciále rendkívüli finom megrajzolása, különösen pedig élénk színvegyülete egyaránt becsessé teszi ezt az ősrégi irodalmi műmellékletet. Ugyancsak ennek a füzetnek másik műmelléklete a *Tihanyi altemplom* belsejét mutatta be *I. Endre sirmemlékével* *Dörre Tivadar* eredeti rajza utáni a 27-ik füzethez két ősrégi magyar kódex hasonmása van csatolva. Az egyik »*Kézai Simon* krónikájának első lapja« szövegolvassal és szövegfordítással; a másik pedig a legrégebb magyar nyelvemlékünk »*A halotti beszéd és könyörgés*«, színes hasonmásal betű szerinti olvasással, akkori és mostani kiejtés szerinti szöveggel kiegészítve. Ezekben a füzetekben is reprodukálva vannak a bécsi képes krónikának, a *Thuróczy-féle* krónikának erre a korra vonatkozó képei és *Szent-László I. törvénykönyvének* hasonmása a bécsi udvari könyvtár XV. századbeli codexéből. Igen érdekes az a két kis kép is, mely *Herrad lausbergi apátnő* »*Laustgarten*«-je után a XI. és XII. századbeli zsidókat és izmaelitákat ábrázolja, valamint a horvát nemzeti dinastia korabeli oklevéltöredékeknek hasonmása a zágrábi országos levéltárban őrzött eredetiek után. Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetése negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr., félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Az előfizetők minden szombaton egy-egy füzetet kapnak.

A **Beöthy Zsolt** által szerkesztett, »*Magyar irodalom történetéből*« is megjelent a 33-ik füzet, így néhány füzetrel e nagyszabású két kötetes vállalat is be lesz fejezve. A mostani füzet a szabadságharc korszakát tárgyalja, számomra pompás illusztrációval. Különösen érdekes a szabadsajtó első termékének, *Petőfi »Nemzeti dalának«* hu nyomtatott képmása. Ez a jeles mű 35—37 füzetben jelenik meg, kiadja az Athenaeum Budapesten, egy füzet ára 40 kr.

UJDONSÁGOK.

Az Emke, az »Erdélyi magyar közművelődési Egyesület« ma, e hó 4-én tartja 10-ik közgyűlését. Tehát tíz éve, hogy e hatalmassá fejlődött magyar kulturális intézet megalakult s Erdély nemzetiségi Szaharájának valóságos mentő oázisa lett. Előre is azt kívánjuk: Vivat, crescat, floreat, ad multos annos!

Az első nyitrai választás ügyében, a belügyminiszter által delegált külön fegyelmi bíróság tagjai, *Szmrecsányi György főispán, Kubinyi Árpád orsz. képviselő* és *Klinovszki Lénárd árvamegyei főjegyző* a fővárosban időznek, a hol a vizsgálatot megkezdték és már is többeket kihallgattak. Még néhány napig maradnak itt, azután Nyitra-ra mennek, a hol több, mint 180 tanut fognak kihallgatni.

A Martinovics-ünnepet a rendezőség *István király* napjára elhalasztotta.

Tiltakozás a bizalomnyilvánítás ellen. *Mohl Antal,* győrbelvárosi apátplébános, néhány nap előtt értekezletre hívott több győri lakost. Csak kevesen jelentek meg, azonban a résztvevőkkel megalakították a néppártot s ez alkalomból Győr város katolikus községe nevében részvét- és üdvözlő táviratot intéztek *Agliardi pápai nunciushoz* Bécsbe. Bántotta ez a cselekedet Győr város kat. nagyközségét, a minék az lett a következménye, hogy a nunciushoz 852 aláírással ellátott helyreigazítást küldtek, a melyben az üdvözlőt és bizalmat kereken visszavonják, illetőleg megcáfolják.

Mihályi Viktor balázsfalvi gör. kat. metropolita, egyházmegyéje törvényhatóságaihoz értesítést küldött, melyben tudatja, hogy elfoglalta a balázsfalvi érseki széket s egyúttal kéri őket, hogy egyháza jóléteire irányuló működésében támogassák *Mihályi érsek* egy nála tisztelt biztosítási hivatalnok előtt kijelentette, hogy melegen érdeklődik a hazai intézmények iránt.

A kínai anyacsászárné regénye. Valóságos tündérmese a jelenleg már nagyon idős kínai császárné életének története. Földhöz

ragadt szegény szülők gyermeke volt, a kik *Kanton* egyik külvárosában laktak. Mikor a szülők már nem tudták, hogy mihez fogjanak a nagy szegénység miatt, a rendkívül szép és eszes fiatal leányt azt ajánlotta, hogy adják el rabszolga gyanánt. Ez meg is történt. A fel-tűnően bájos leányt egy kínai tábornok vette meg s annyira megkedvelte, hogy leányának fogadta. Mikor a tábornokot később *Pekingbe* helyezték s ott előléptették, a tábornok azzal vélte leginkább hálóját leróvni a császárnak, hogy fogadott leányát neki ajándékozta. Az épp oly szellemes, mint bájos teremtés a nap fiát is annyira el tudta bűvölni, hogy az elvette feleségül. Mikor azután a császár 1861-ben meghalt, az egykori rabnő a föld legnagyobb birodalmának a régense lett. A jelenlegi császár akkor még csak hét éves volt, s rettenetes állapotok voltak *Kínában.* A birodalom nyugótt a rengeteg adósságok terhe alatt s belső viszályok és lázadások dúltak benne. A régens császárnénak egyik maradandó érdeme, hogy akkor rendet csinált a nagy birodalomban.

Könyvtár a föld alatt. *II. János* abesszínai császár, *II. Henrik* utódja, a ki igen eredeti és rokonszenves ember, a mult évben a *Schoa* déli részén fekvő *Znai tó* kiásatására expedíciót küldött. A császár ugyanis új szék-várost építtetett, amely csodálatos gyorsasággal épült fel. Az uralkodó ebben az új szék-városban nagy országos könyvtár szervezését tervezte. Ebből a célból az elmúlt évben az egész országban összegyűjtötte a régi etnografiai könyveket és a szék-városba hozatta. S mivel régi hagyomány szerint a tizenhatodik században a hírhedt abesszínai invázió alkalmával, az összes régi etnografiai könyveket a *Znai-tó* egyik szigetén ásták el, az expedíció célja volt ezt a földbe temetett könyvtárt felkutatni, ami sikerült is. Az analfabéta szigetlakosok a könyvtárt évszázadokon át hűségesen megőrizték. Mint valami ereklyéhez ragaszkodtak hozzá s éppen ezért a császár nem vitte el tőlük a könyveket, csak abesszínai szokás szerint selyembe göngyöltette és másolatokat készített róluk, amelyre az európai nyelv tudósok és történetirók nagyon kíváncsiak.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

A reformtörvények életbeléptetése. A félhivatalos *Budapesti Tudósító* illetékes helyen arról értesül, hogy a kormány most már végleg elhatározta, hogy az állami anyakönyvekről, a házassági jogról és a gyermekek vallásáról szóló törvényeket az idejekorán közzéteendő miniszteri rendeletekkel egyidejűleg október elsején lépteti életbe. Az összes anyakönyvezetők kinevezése tehát azoké is, akik a házasságkötés állami aktusának ünnepies megkötésére lesznek hivatva, oly időben fog megtörténni, hogy azok a belügyminisztérium részéről a szükséges nyomtatványokkal ellátva, működésüket az új anyakönyvi hivatalokban október elsején megkezdhetik. A törvény rendelkezései értelmében természetesen az első polgári házasság csakis a megállapított formalitások teljesítése után lesz megköthető.

Az igazságügyminiszter Pozsonyban. *Erdély Sándor* igazságügyminiszter s. hó 1-én a déli gyorsvonattal odaérkezett. Társaságában voltak: *Bessenyei Ferenc, Zmertsich István, Dégen Gusztáv, Lehoczky Vilmos, Tuba János, Pálffy Elemér* országgyűlési képviselők. A pályaudvaron a megyei törvényhatóság nevében *Szalavszky főispán* üdvözölte a minisztert, a városi képviselők élén pedig *Dröxler Gusztáv* polgármester. *Pálffy János* négyesfogata vitte a minisztert a városba, a Zöldfa-fogadóba, ahol báró *Tay Dénes* a szabadelvű párt nevében mondott üdvözlő beszédet. Később a miniszter meglátogatta a királyi tábla helyiségeit, egy órákor pedig elment a tiszteletere rendezett rendezett disztrakomára, amelyen Pozsony legelőkelőbb polgárai vettek részt. Az első felkösöntött *Szalavszky főispán* mondta a királyra majd gróf *Esterházy István* a minisztert köszöntötte föl dicsőítve őt, mint a szabadelvű eszmék előharcosát. Lendülettel beszédében élesen elítélte a néppárt üzelmeit. Mint jó katolikus, megvetendőnek, sőt gyalázatosnak nevezi, hogy a szent szöveket is a nép felizgatására használják fel. Utána *Erdély miniszter* beszélt

és poharát Pozsony város szabadelvű polgárságára és gróf Esterházy István egészségére emelte.

Legnevezetesebb a miniszter beszédében az, hogy a még függőben levő egyházpolit. javaslatok főrendi megszavazását biztosan remélt ámbár ezt még minden miniszter előde, aki e campagneban részt vett, biztosan remélte.

Kossuth Ferencz Kecskeméten. Kossuth Ferencz orsz. képviselő, kecskeméti függetlenségi párt meghívása folytán június 9-én több országgyűlési képviselő társaságában Kecskemétre utazik. A Kecskeméti ez alkalomból nagyszabású előkészületeket tesznek, hogy Kossuth Ferenczet minél nagyobb ünnepélyességgel és diszszal fogadják. A lakosság, mint a hozzánk juttatott meghívóból tapasztaljuk, minden lehető elkövett, hogy Kossuth Ferencznek és kíséretének a Kecskeméten való tartózkodást minél kellemesebbé tegye. A fogadásrendező bizottság lelkes felhívását e szavakkat végzi: »Kossuth Ferencz kecskeméti látogatása legyen városunk és vidéke összes közönségének feledhetetlen ünnepe.« Az ünnepély sorrendje szerint Kossuth Ferenczet és kíséretét lovas bandériummal fogadják, kivonulnak az egyletek, körök és társulatok küldöttségei, fehérruhás hölgyek stb. A fogadtatás után Kossuthnál küldöttségek tisztelegnek, majd értekezlet lesz a pártszervezés tárgyában. Az ünnepély sorrendjébe diszebed, nagy népünnepély, jótékony vásár, tűzijáték és különféle multságok vannak felvéve.

A szegedi államfogház új lakója. Lepsényi Miklós római kat. hitoktató, s hirdet, mosdatlan száju klerikális író, a hitvédelmi folyóirat szerkesztője akit ez év februárjában »Megtörtént« című cikke miatt királlysértésért hat havi államfogházra ítélte a budapesti sajtóbíró, június 1-én vonult be, büntetésének leülése végett, a szegedi államfogházba. Barátai és tisztelői máj. hó 30-án este bucsuztak el az elítélttől, Mintegy 20—25-en jöttek össze a budapesti Drexler-féle vendéglőben, hogy kedélyes vacsoránál bucsuzzanak el az elítélttől, Az első felköszöntőt dr. Kontur Béla mondotta, a rangjától megfosztott honvéd-ezredorvos, különben ultramontán író, kit a katonai fogságból a budapesti kath. papságnak József főhercegnél történt közbenjárása mentett ki, türesre, kitarásra buzdítva az elítélte. Lepsényi meghatottan válaszolt a köszöntőre, kijelentve, hogy királlysértési szándéka sohse volt s hogy türelemmel fogja viselni sorsát. A társaság éjfél tájban oszlott szét.

Erdély igazságügyminiszter dunaszerdahelyi választói előtt nagyszabású beszámolót mondott, melyben magasztalólag nyilatkozott a kormány egyházpolitikáról s érintette saját reszortjának reformterveit is.

Külföld.

Az osztrák választási reform. Bécs, június 1. A választási reform tárgyalására kiküldött albizottság jelentését pünkösdi hétfőjén hozták nyilvánosságra. Az albizottság két javaslatot terjeszt a bizottság elébe, az egyik a földbirtokosok képviselőitől, a másik pedig a választási törvény megváltoztatásáról szól. A képviselők számát 353-ról 400-ra fogják felelni. A 47 új mandátumból 34 esik a kis adófizetőre s az intelligenciára, 13 pedig a munkásokra. Az első osztályban az új mandátumokat úgy osztják fel, hogy a 17 koronaország mindegyikére legalább egy mandátum jut lakosságának számarányához és adózó képességéhez mérten, úgy hogy például Csehország 7, Galícia 8 mandátumot, Istria, Görz, Gradiska pedig egy-egy mandátumot kapnak. Ami a munkások kuriáját illeti, a javaslat különbséget tesz az egyes országok közt, ipari fejlettségük-höz képest; úgy hogy Csehország 4, Galícia 3, Alsó-Ausztria és Morvaország 2—2 képviselőt kap, azok az országok pedig, amelyeknek nincs annyira fejlett iparunk, közösen választanak képviselőt.

Csinos hír. A lapokban azt olvassuk: Bécs, június 1. Rendszerint jól értesült oldalról jelentik, hogy Baquehem márkai belügyminiszter Lueggerrel való találkozása alkalmával tudtára adta a volt alpolgármesternek, hogy hason oda, hogy az antiszemita párt programja revideáltassék és ha az eképp revideált program az állami alaptörvényekbe nem ütközik, a kormány az antiszemita párttól nem fogja meg-

tagadni jó akaratát. Ehhez az osztrák hivatalos vagy ha úgy tetszik, félhivatalos csodabogarhoz annyi a megjegyzésünk, hogy az antiszemita párt revideált és revideálatlan programja nyílt ellentétben áll az állami alaptörvényekkel, különösen az 1867. dec. 21. alaptörvényvel.

Olaszország. A pápai szék roppant megbotránkozott afölött, hogy sok olasz pap vett részt a politikai választásokban. Hát persze ez az »Evviva il papa re« ábrándjával ellenkezik.

Az olasz választások eredménye kedvező Crispi kormányára. 330 kormánypárti és 155 ellenzéki képviselőt választottak.

Dseddában, Arábiában a beduinok rablási szándékból 3 konzult megtámadtak s az angolt agyonlőtték. A porta haladéktalanul hadi törvényszéket állított föl a tettesek kinyomozása s megbüntetése végett.

Uj francia panama. A francia képviselőházban e hó 1-én új fiók-panama ügyet, a francia déli vasút ügyét tárgyaltak. A dal régi; képviselők, szenátorok megvesztegetése. De a francia kamara és közönség már megedződött. Nagyobb szenáció nem volt. Trarieux igazságügyminiszter okosan, ügyesen beszélt, a bűnösöket nem engedte nagyon bemártani s amellet elröppentett néhány valóban hatásos frázist. Rouvier volt miniszterelnök, Roche képviselő pathoszzal tiltakoztak a vadak ellen. A dolog vége a szokott. — Goblet napirendjét, melyben sajnálkozik a fölött, hogy a kormány az igazságszolgáltatás dolgába keveredett, 250 szavazattal 229 ellenébe elvetik. Jaures napirendjét 280 szavazattal 132 ellen színtén elvetik. Ellenben azt a napirendet, amely azt fejezi ki, hogy az igazságszolgáltatás szabad menetét tiszteletben fogják tartani és hogy biznak a kormány éberségében, a ház nagy többséggel elfogadja.

KÖZGAZDASÁG.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara felterjesztése Nm. Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter urhoz.

(Folytatás és vége.)

14. §. A törvény szabja meg az alakulás feltételeit. A cégbíró csak arra ügyeljen, hogy azok betartottak, vagy sem. Ellenkező esetben a cégbíró az engedélyezés egy nemét fogja gyakorolni, épen azt, amit ki akarunk kerülni. E szerint ez a §. is törlendő, mert a vagyonos emberek saját anyagi érdekeik előmozdítása céljából nem fognak hitelszövetkezetet alakítani és derék becsületes, feddhetetlen jellemű igazgató és felügyelő lehet a vagyontalan szegény ember is. Épen az ellentéteket akarjuk megszüntetni és ezzel csak kieleznők azokat. Sem az állam, sem a pénzintézetek, sem más magántársulatok a vagyoni minősítést az állásokhoz nem kötik. Milyen absurdum azt például egy önszegélyző munkás-szövetkezet igazgatóságától megkivánni. Fióktelepet az előlegezési és hitel-egyletek ne állíthassanak fel.

19. §. Első bekezdésének második mondata módosítandó és így értelmezendő: E kerület több községet csak akkor foglalhat magában, ha azok közigazgatásilag egyesítve vannak, vagy közvetlen határosak.

Indokolás: Megesik, hogy közigazgatásilag nem egyesített községek, megyék határszélén közelebbi érintkezésben állanak, mint a közigazgatásilag egyesítettek. A megyék határai sok helyen a folyók, melyeken a szomszédos községek a kompokon 5—10 perc alatt érintkeznek, míg a közigazgatásilag egyesítettek gyakran órányira vannak egymástól. Lehetne talán plebániák, lelkeszségek szerint is a kerületet megállapítani. A lelkesz és tanító a főtámasza a szövetkezeteknek.

A raktár, termelő stb. a 2. §. 3., 4., 5., 6., 7. alpontjai szerinti szövetkezetek fióktelepeket okvetetlen állíthassanak fel, mert csak példát hozunk fel: Egy szövetkezet, mely tejet, sajtot, vajot, turót, gyümölcsöt, és más kereskedelmi árukat, házi iparcikkeket stb. állít elő, saját zsirjában fulladna meg, ha egy község határán túl nem terjeszkedhetnék.

Helyes, hogy előre megjelölje működési kerületét, de ezt az alapszabályok vagy a közgyűlés állapítsák meg. Hogy a fiókot bejelenteni legyen köteles úgy a székhely, mint a fióktelep cégbírójánál.

23. §. 2-ik bekezdése ellentétben áll a 40. §-sal. ezért a 23-ik §. 2-ik bekezdése törlendő; korlátolt felelősségű szövetkezeteknél káros ez. Gyakran csak azért vesznek új üzletrészeket, hogy a felelősség nagyobbodjék és így a hitel-igények könnyebben kielégíthetők legyenek. Jobb ez és könnyebben keresztülvihető, mintha a felelősség nagyságát emelnék. Így csak üzletrészt jegyeznek a már ismert feltételek mellett; úgy az alapszabályok módosítandók, új cégbejegyzés-hirdetés eszközendő.

56. §. Első bekezdés: »vagy községi hivatal« törlendő, mert akár járásbíró, akár törvényszék, akár közjegyző hitelesíti az aláírásokat: fel nem tehető, hogy a hiányokra rá ne mutasson. A községi hivatal erre nem lesz képes és így sok hiányos cégbejegyzési kérejtuna a bíróság elé s ok nélküli munkát okozna.

62. §. Egészen módosítandó a következő szövegezzel: Az igazgatóság minden évben a rendes közgyűlési jegyzőkönyv kapcsán a tagok névjegyzékét az üzletrészek kitüntetése mellett bemutatni tartozik.

A tervezet szerint a bíróság, a szövetkezet felesleges munkával lenne terhelve, mert minden szövetkezet évenként 13 bejelentéssel többet kellene hogy tegyen, mint az ajánlott módosítás szerint. Ez csak 100 szövetkezetnél már 1300 drb. bejelentést, postázást, elintéztést stb. okozna és minden haszon nélkül, mert a kiválasztásról, a kivált tag felelősségéről a 2-ik fejezet részletesen intézkedik és ha az év folyamán bármikor válik ki valaki a szövetkezetből, az üzletrész kifizetése csak az üzleti év befejezésétől számított 6 hó letelte után történhetik (39.); tehát az egész év alatt a változás egy beadvánnyal minden kétséget kizárólag megállapítható.

Azért: »a tagok névjegyzékét« és nem »a tagoknak betűrendes névjegyzékét,« mert helyesebb, hogy az általuk aláírt eredeti törzskönyv vagy annak hiteles másolata mutattassék be, mint egy betűrendes mutató.

70. § harmadik bekezdése első két sora helyes, a második két sora felesleges. Elég lenne: »annak megtörténtéről és eredményéről az illetékes cégjegyzék-bírósnak évenként a rendes közgyűlési jegyzőkönyv kapcsán jelentés teendő.«

Igy 100 szövetkezetnél megint 400 jelentés esik el évenként.

Egyáltalában a tervezet szerint a jelentéssel lenne túlhalmozva a szövetkezet és a cégjegyzék bíróság.

76. § 2. bekezdése módosítandó úgy »Az évi vizsgálat mellőzendő, ha a szövetkezet megyei vagy országos központi szövetkezet kötelekébe tartozik és utóbbi képviselője a szövetkezet rendes közgyűlésének jegyzőkönyvét a közgyűlésen aláírja vagy a közgyűlési jegyzőkönyv mellékletül egy nyilatkozatban igazolja, hogy a szövetkezet ügykezelését megvizsgálta és rendben találta.«

Ez uton 100 szövetkezetnél megint 100 jelentés esik el és dacára ennek, a cél jobban el van érve, mert az évi rendes közgyűlésen a központi szövetkezet tisztábban láthatja a képet és a zárszámadásokat is megvizsgálhatja; tehát egy egész év ügykezelését ellenőrizheti és azonkívül a megkezdett évből is 2—4 hónapot.

82. §. Első bekezdéséből »vagy községi« kihagyandó: Az indokolást lásd fentebb.

99. §. Ha már a többi pénzösszegek mind koronára vannak számítva úgy itt is nem 500 ftig, hanem 1000 koronáig stb.

Ezek azon kisebb kifogásaink a javaslat ellen, melyeket nem hagyhattunk megemlékezés nélkül, de a javaslat a maga egészében oly alapos, oly mély, hogy hivatva van a közigazgatási rend átalakítására közrehatni. Ezért kérjük, hogy az ajánlott módosítások figyelembe vételével minél előbb az országgyűlés elé terjeszteni méltóztassék, hogy annak áldásaiban szegény és gazdag minél előbb részesülhessen.

Ezek után maradtunk Nagyméltóságodnak legalázatosabb szolgálai:

A maros-vásárhelyi kereskedelmi- és iparkamara

Tauszig B. Hugó s. k., László Gyula s. k.,
elnök. jegyző.

Dr. Gidofalvy István,
előadó.